

Alpine Space

(Együtműködés az Alpok térségében: 2000-2006)

Készítette: Csizmazia Gábor

Az Alpine Space az Európai Unió INTERREG IIB, transznacionális együttműködéseinek egyike. Mielőtt rátérnénk ennek vizsgálatára, érdemes említést tennünk magáról az INTERREG programról.

A programot –, mely nevét az Inter és a Regions szavak összeolvadásából kapta – az Európai Bizottság 1989-ben kezdeményezte. Célja az volt, hogy az Európai Unión belül, a belső határok mentén található, az egyes országok által szétdarabolt, de földrajzilag egy egésznek vehető régiókban, térségekben biztosítsa az együttműködést, melynek további céljai vannak, például a peremvidék területeinek „felzárkóztatása”. A kialakuló kölcsönös kapcsolat- és intézményrendszer a tervek szerint hozzájárul az egységes belső piac és a határnélküli Európa fejlődéséhez. Később már nemcsak magára az Európai Unióra vonatkozott, hanem az azzal határos országok határ menti területeire.¹ Az INTERREG kezdeményezés három alapvető formája; az INTERREG IIIA, amely határ menti együttműködést takar (értelemszerűen kettő-három ország határ mentén található szomszédos megyéit érinti). Az INTERREG IIB transznacionális együttműködést jelent (e tekintetben Európát 13 makro-térségre osztották). A harmadik az INTERREG IIIC, amely interregionális együttműködést jelent, vagyis az együttműködés a régiók között egész Európára kiterjed.² Az egyes együttműködésekben a kitűzött célok megvalósítását az ERFA-ból, vagyis az Európai Regionális Fejlesztési Alapból támogatják 4,875 milliárd euróval. A három INTERREG forma között a támogatás rendre 67%, 27% és 6% arányában oszlik el.³

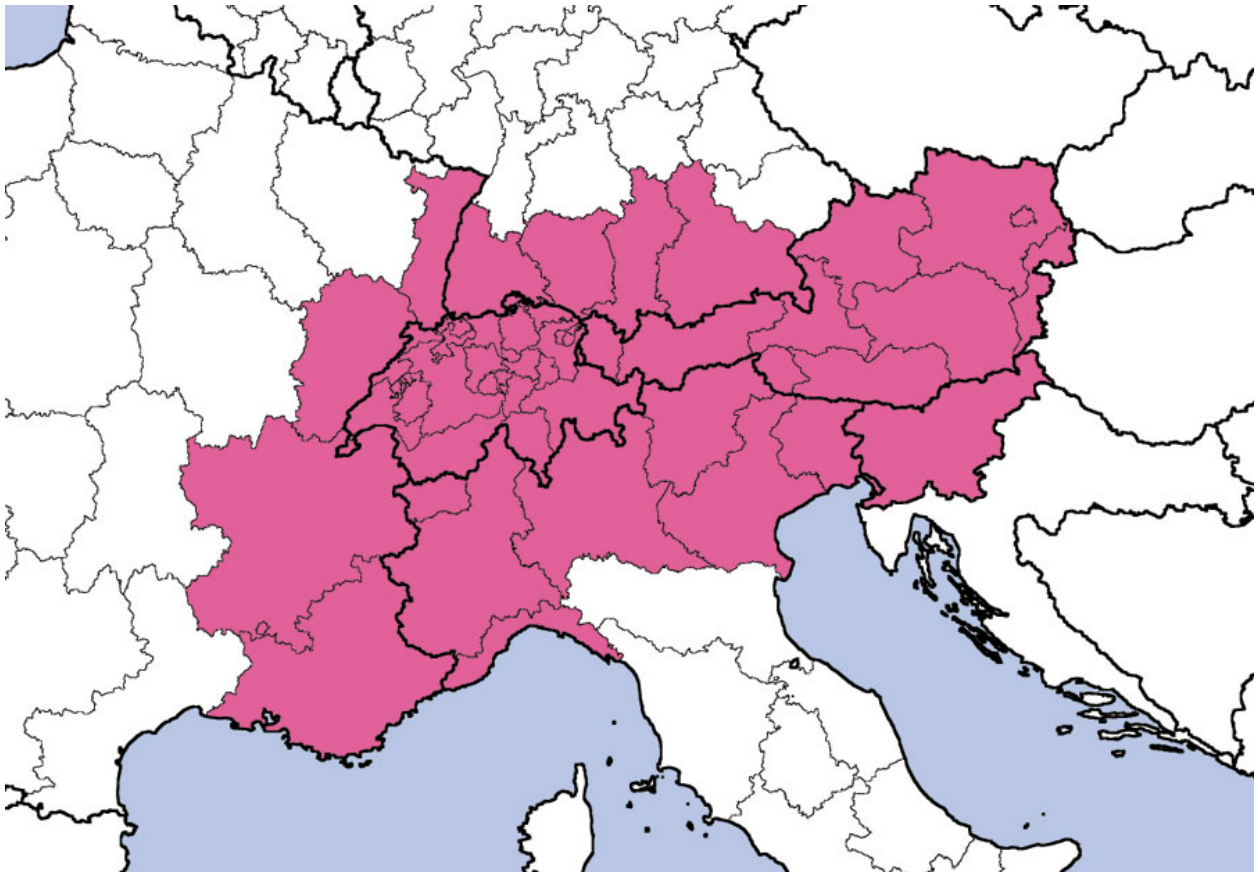
Az Alpine Space geográfiai jellemzői:

Az Alpine Space program öt uniós tagországot (Ausztria, Németország, Olaszország, Franciaország, Szlovénia), és kettő Unión kívüli országot (Svájc, Liechtenstein) érint.⁴ Konkrétabban, geográfiailag magába foglalja az Alpok hegységet, annak elővonulatait és lábainál található alföldeket. A mediterrán partvonal egy részéből, az Adriából is magába foglal egy kevés darabot, valamint részeket a Duna, a Pó, a Rajna és a Rhône völgyeiből. Regionális (gazdasági, szociális, kulturális) sajátosságai mellett kiemeli a szerepét a földrajzi fekvéséből adódó közvetítő szerepe Észak és Dél, Nyugat és Kelet között. 70 millió ember él

itt, kb. 450.000 km²-en, ami érthető, hiszen a térség kereskedelmi és kulturális központjait egyedülálló természeti táj veszi körül.

Ráadásul a természeti adottságok más téren is megjelennek; Európa legnagyobb hegyvidéki régióját évente legalább 100 millió turista látogatja meg, ezáltal Európa és a világ egyik legfontosabb turisztikai célpontja. Európai szinten a prosperitás, a modernitás és az innováció gyújtópontja; az együttműködési terület Alpok körüli részének négy, globálisan szignifikáns nagyvárosi térsége van: a Rhône és a Duna felső része, a Rajna völgye és a Pó-medence, amely az Adriával tart összeköttetést. Az Alpine Space az európai gazdasági integráció második legnagyobb zónája, olyan nagyvárosokkal, mint Milánó, Bécs, Velence, Torino, Genova, München, Zürich, Lyon, Marseille vagy Strasbourg, valamint nagyszámú dinamikus közepméretű városokkal, mint Basel, Innsbruck, Graz, Linz, Trieszt vagy Ljubljana. Mint korábban említésre került, az Alpine Space összekötő szereppel is bír, az európai fejlesztés szempontjából kulcsfontosságú közlekedési és kereskedelmi vonal halad rajta keresztül, például az Alpok északi vonulatán Stasbourgától Stuttgarton és Münchenen keresztül Bécsig vezető vonal. Mindezek mellett egy olyan európai régióról van szó, ahol a topográfiai és történelmi háttérből, tradíciókból, nyelvekből adódóan kulturális sokszínűség jellemző, s az országok közötti politikai együttműködésnek komoly hagyományai vannak. Természetesen a régió nemcsak magából az Alpok hegyvonulatból áll, hanem a korábban említett elővonulatokból és alföldből. Ezek a területek szorosan összekapcsolódnak, azonban nemcsak geográfiaiilag különböznek egymástól; a centrumot alkotó hegyvidéken található nagyszámú dinamikus kisebb és közepes méretű városok vegyes gazdasági struktúrának adnak otthont. A magas színvonalú turizmus elsősorban ezt, a természeti kincsekben bővelkedő tájat érinti. Az urbanizáció a völgyekben szalagszerűen több mint 100 km hosszan folyik. Azonban ennek a térségnek is megvannak a hátrányai; a belső közlekedés és a kapcsolatok gyakran akadályokba ütköznek, s a gazdag természeti forrásokat a természeti katasztrófák is veszélyeztetik. Végül, a periférikus területeket az infrastruktúra és a megközelíthetőség hiánya miatt elnéptelenedés fenyegeti. Az Alpine Space másik felét alkotó, a hegyvidéket körbevevő öv az európai gazdasági növekedés központjait alkotó nagyvárosoknak ad otthont. A minden irányba kiterjedő urbanizációból adódóan az egész Alpine Space lakosságának 80%-a él a térség területének kb. 50%-ban. A régió ezen felében nagyobb iparosítást figyelhetünk meg, s a szolgáltatások is jelentősek, főleg a képzés és az oktatás kiemelkedő. A térség hátrányaként szintén a természeti katasztrófák veszélyét kell megemlítenünk, elsősorban a hegyek lábánál és a folyóvölgyekben az áradást, valamint a vidéki területeken a gyengébb infrastruktúrát és az ebből adódó gyengébb megközelíthetőséget.

Mivel a két terület között jelentős különbségek vannak, ezért a közös fejlesztési stratégia kidolgozása egy rendezett megközelítést igényel, s így az egész területet egy régióba, az Alpine Space-be helyezték.⁵

(Kép forrása: <http://www.interreg.ch/31052584A45A4942ABAFF795CDD363B8.htm>)

Gazdasági növekedés az Alpine Space területén:

Az Alpine Space az utóbbi években egyre jobban beleilleszkedett Európa gazdasági fejlődésének centrumai sorába, köszönhető ez annak, hogy a prosperitás központjai egyre délebbre húzódtak. A prosperitás német központjai is délre tolódtak, így a München és Freiburg körüli területek egyre nagyobb hangsúlyt kaptak. A csúcstechnológia központjai és az attraktív környezet együttesen felkeltette az „Alpi szilikon-völgy”-elképzelést. Az Alpine Space gazdasági lehetőségeit fokozza az a tény, hogy a Baden-Württemberg és Milánó közötti kereskedelem és gazdasági kapcsolatok a svájci területeken mennek át, továbbá a német területek a Nyugat és Kelet közötti kereskedelem tranzitterületének számítanak.

Az Alpine Space másik nagy jelentőségre szert tett prosperitás-központja Bécs, melynek közvetítő szerepe a nyugati-keleti és az északi-déli kapcsolatokra egyaránt vonatkozik.

Szintén jelentős tranzitforgalommal bír az észak-olasz terület, főleg az intenzív policentrikus fejlesztés alatt álló részek az Adria mentén, valamint az erős pénzügyi kapacitással bíró Milánó.

A francia területekről is ugyanaz mondható el, mint Németország esetében; a déli területek központjai egyre nagyobb hangsúlyt kaptak a prosperitás és a gazdaság terén. Elsősorban Lyon és Marseille városára kell gondolnunk, valamint ez egyre nagyobb gazdasági jelentőségre szert tevő Rhône menti területekre.

Svájcban elsősorban az agglomerációkban figyelhető meg jelentős gazdasági növekedés, valamint az új turisztikai központok létrehozásában. Az ország észak-nyugati területén található városok fontos nyugat-kelet illetve észak-dél irányú kereskedelmi útvonalak által vannak érintve.

Az Európai Unió régióinak szociális és gazdasági helyzetéről illetve fejlődéséről készített hatodik periodikus jelentés alapján elmondható, hogy:

- az Alpine Space-nek erős ipari térségei vannak a peremterületeken, illetve magas szintű szolgáltatást nyújtó térségei a központi területeken.
- a régióban igen erős innovációs kapacitás figyelhető meg, hála a nagyszámú egyetemeknek és kutatóközpontoknak és azok regionális iparral és szolgáltatással való jó kapcsolatuknak.
- az Alpine Space -az együttműködő országok bizonyos kapcsolatainak gyengesége ellenére- az európai régiók közötti kapcsolatok sarkalatos pontja lehet.
- az Alpine Space magas képzettségű munkaerővel rendelkezik, ami kimondottan előny a gazdasági aktivitás szempontjából.
- a NUTS II-es szinten készített adatok alapján ugyan bizonyos hátrányok, térségek közötti különbségek nem észlelhetők, azonban elsősorban a hegyvidéki területeken jelen vannak.

A GDP és a munkanélküliség tekintetében az Alpine Space kiemelkedik az Európai Unión belül; más területekhez képest viszonylag alacsony munkanélküliség tapasztalható, s a régió bizonyos területein (olasz, német és nyugat-ausztriai régiókban) a GDP is magasabb, mint Európa más részein.

Termelési mutatók: az Alpine Space-ről elmondható, hogy általában a magasabb GDP-vel rendelkező területek egyben a legproduktívabbak is. Mivel azonban ez az indikátor magasabb standarddal dolgozik, ezért mindössze 10 térséget sorolt az európai átlag fölé.

Ez alapján a legproduktívabb területek Oberbayern, Bécs és az észak-olasz tartományok, míg a legalacsonyabb termelési mutatóval Ausztria dél-keleti területei rendelkeznek.

Egy másik indikátor az Alpine Space aktív munkaerejének mozgósítását mutatja, s ebből a szempontból a régió az élen jár Európában; a 24 kisebb régióból 18 az európai átlag fölötti mutatóval rendelkezik. Ugyanakkor, ez az indikátor nem ad tiszta képet az Alpine Space-ről, amennyiben a termelékenységet a lakosság anyagi jólétével hozzuk összefüggésbe; ugyanis ha ezt figyelembe vesszük, akkor az észak-olasz területek az európai átlag alatt vannak, s a legjobb eredményeket a német és a nyugat-ausztriai területekről kapjuk.

Az ipar fejlődését mutató indikátor egy ellentmondást tár elénk; az egész Alpine Space területén a hagyományos bányászatot és az ipart krízis fenyegeti. A belső, hegyvidéki területeken a topográfiai tényezőkből adódó megközelíthetőség hiánya a probléma. A völgyekből, szintén a topográfiai tényezők miatt, a városok nehezebben közelíthetőek meg, mint például az alföldön. Ráadásul vannak területek, mindenekelőtt a vízvásztók környékén, amelyek perifériának számítanak, és hátrányos geográfiai tényezőkkel rendelkeznek, melyeken a komoly infrastrukturális befektetések sem tudnak segíteni. Szintén az infrastruktúra rossz helyzetéről kell beszélnünk, amikor a hegyvidéki települések és piacok közötti közlekedés problémái kerülnek szóba. Általában elmondható, hogy a régió hegyvidéki területének észak-nyugati fele jobb infrastrukturális tulajdonságokkal rendelkezik, mint a keleti fele.

Természetesen az ipar nem mindenhol néz szembe komolyabb problémákkal; a régió bizonyos részein az ipar nemcsak fontos, de stabil terület is; ez főleg ott jellemző, ahol az iparnak tradicionális múltja van és specializálódott, például textilipar, bútorigar, fém-, cipő- és üveggyártás.

A termelési ágak megoszlása szempontjából a régió egyes területeit egyértelműen elkülöníthetjük egymástól; a dél-német és észak-olasz területeken elsősorban az ipar jellemző (a munkavállalók kb. 45%-a dolgozik itt), míg a kelet-francia területen és Bécs környékén inkább a szolgáltatás dominál. A mezőgazdaságban dolgozók száma alacsony (a munkaerő kb. 10%-a), s ennek területe sem kimondottan nagy, főképp Ausztriában található.

A szolgáltatás terén természetesen a turizmust kell kiemelni, amelynek fejlettsége szintén változó; egyes területeken kimondottan nagyfokú fejlettségről tehetünk tanúbizonyságot, míg máshol az ágazat komoly strukturális problémákkal néz szembe.

Ami a területi struktúrát illeti, az Alpine Space területén lévő korábban említett különbségek a már szintén említett területi megoszlás nézetében is megtalálhatóak. A belső területek kisebb településeit az elnéptelenedés fenyegeti; a legnagyobb város, Grenoble is mindössze kb. 500,000 embernek ad otthont, és a települések 97%-a kevesebb, mint 10,000 embernek. Bár ezek a települések gyakran bizonyos szempont alapján központoknak számítanak, nincs közvetlen kapcsolatuk a peremterületekkel. A belső területekkel szemben a peremterületek városai számára –méretüktől függetlenül– biztosított a folyamatos növekedés. Gazdasági jelentőségük miatt ezek a városok komoly bevándorlással néznek szembe. Ezeken a területeken magas szintű agrárkultúra van, s az itt bekövetkező esetleges területvesztés elbocsátásokat von maga után, ami a termelési kapacitást nagymértékben csökkenti.

Mezőgazdaság:

Bár a mezőgazdaság az alpi régióban jóval többet takar, mint amit általában gondolunk róla, az ipar és a szolgáltatás szektorok elterelik a munkaerőt a mezőgazdaságtól. A globalizáció eredményeképp bizonyos vidéki területek elnéptelenednek, míg mások továbbra is népszerűek maradnak, azonban utóbbiak esetében a termőföldek túl nagyarányú kihasználásáról kell beszélnünk (pl. a folyók vízgyűjtőmedencéje). A vidéki területek elnéptelenedése turisztikai szempontból is rosszul érinti a régiót, hiszen a gazdag ökoszisztémát és a változatos kulturális tájképet egyaránt veszélyezteti. Érdeemes megjegyeznünk azt is, hogy míg a hegyi állattenyésztés és agrárkultúra kimondottan jól tesz az ökoszisztémának, addig az alföldi területek intenzív kihasználása káros lehet a környezetre, noha versenyképes mezőgazdaságot garantál. A mezőgazdaság mellett az együttműködés keretében az erdőszetre helyeznek nagy hangsúlyt, mivel az alpesi hegyekben található fák nemcsak építőanyagként használhatóak, hanem a természeti katasztrófák (pl. áradás, földcsuszamlás) ellen is védelmet nyújtanak.

Közlekedés és infrastruktúra:

Az Alpine Space infrastruktúrájáról általában elmondható, hogy fejlett és hozzá van csatlakozva az európai közlekedési hálózathoz. A közlekedés több módja valósult meg ebben a régióban az autópályáktól elkezdve a légi közlekedésen át a vízi közlekedésig (utóbbi elsősorban az északi területeken). Mindez a nemzetközi közlekedési hálózathoz kapcsolódott. A hiányosságot a vasút terén kell megjegyeznünk; technikai és kapacitásbeli korlátokba ütközik a vasút, főleg a közlekedési hálózatok között. Általánosságban azt mondhatjuk, hogy a periférikus területek jó infrastrukturális hálózatot alkotnak a külső területekkel, azonban felfedezhetőek még hiányosságok a metropoliszok közötti hálózatban.

Oktatás, kutatások és fejlesztések:

A kutatásokban és fejlesztésekben való együttműködés keretében az Alpine Space rengeteg oktatási és kutatóintézetnek ad otthont. A régióon belül azonban találhatóak különbségek; a fejlesztésekre kiadott költségek alapján a német területek járnak az élen, míg Ausztria bizonyos területei és Észak-Olaszország ebből a szempontból az európai átlag alatt vannak. A kutatások és fejlesztések nagyobb központjai a metropoliszokban vannak, amelyek nemzeti szinten az oktatás központjai, emellett nemzetközileg is nagy hírnévre tettek szert. Az Alpine Space kisebb illetve közepes méretű kutatóintézeteknek ad otthont, melyek különleges területen dolgoznak (pl. Bolzano Európai Akadémiája, amely az etnikai kisebbségekkel és regionális autonómiával foglalkozik).

Idegenforgalom:

A turisztika kimondottan nagy hangsúlyt kap ebben a régióban. Bár az emberek hajlamosak a régió idegenforgalmát a hegyi turizmusra redukálni, nem szabad megfeledkeznünk a városi- és kulturális turizmusról, a gyógyászati központokról, stb. A turizmus fontosságát nemcsak a belőle származó bevételeknek köszönheti, hanem annak is, hogy nélküle a hegyi területekről az emberek elvándorolnának.⁶

Az Alpine Space céljai:

Magának a programnak négy alapvető célja van;

(1) A régió az európai fejlesztési hálózatában egy erős térségként legyen jelen; ehhez az Alpine Space tartós területi fejlesztésekben való szerepét kell tisztázni különböző programokkal és intézkedésekkel segítvén ezt.

(2) Tartós fejlesztési kezdeményezések indítása és támogatása a térségben, figyelembe véve a térség központi tagjainak az Alpok peremvidékein lévőkkel való kapcsolatát. Ez különböző szektorokban, az uniós tagállamok együttműködésétől kezdve a városok együttműködéséig való transznacionális tevékenységet jelent, amely a térség fejlesztésének legfontosabb kérdéseire fókuszál.

(3) A közlekedés és a megközelíthetőség terén való kérdésekre hathatós megoldások keresése; a tartós közlekedési és kommunikációs módok támogatása.

(4) A térség természeti és kulturális örökségének és sokszínűségének megőrzése, és az itt élők valamint az infrastruktúra természeti csapásoktól való védelme a közös eszközök fejlesztése, a módszerek és az információk cseréje, megosztása által.⁷

A fenti célokat az érintett országoknak transznacionális projekteken belül, három prioritás szerint kell megvalósítaniuk. Ezeken a prioritásokon belül az országok különböző intézkedéseket fogalmaztak meg.⁸

A prioritások között fő irányvonalat követnek:

–Az Alpine Space-en belüli „rövid hálózatok” és a területi kohézió megerősítése, a geográfiai és geopolitikai faktorok okozta akadályok legyőzése.

–Az ún. „hosszú hálózatok” bővítése, hogy az Alpine Space jelenlegi izolációs folyamatát az európai kontextusban lelassítsák, és hogy az Alpine Space pozíciója a belső területi versenyben megerősödjön.

Prioritások:

I.

Az első prioritás az Alpine Space mint versenyképes és attraktív élőhely és gazdasági terület fejlesztése az Európai Unió belüli policentrikus területi fejlesztésen belül. Ezen belül két intézkedést neveztek meg; a *kölcsönös tudást és közös perspektívákat*, valamint a *versenyképességet és a tartós fejlesztést*.⁹ Előbbi lényege a területek közötti kapcsolatok és hálózatok támogatása annak érdekében, hogy közös elgondolások születhessenek, és hogy a szociális és gazdasági integrációval összefüggésben konkrét fejlesztési témákat fogalmazzanak meg. Ezen belül nemcsak a területi fejlesztési stratégiákról való közös megállapodásáról van szó, hanem arról is, hogy biztosítsák az Alpine Space és annak metropolita területei közötti kapcsolatot, hogy az a dél-nyugati és a keleti valamint a mediterrán és a balti, skandináv régiók közötti kapcsolatrendszer csomópontja legyen. Itt szükséges még megemlítenünk a populáció belső kohéziójának és identitásának erősítését és a transznacionális kapcsolatok terén a hálózatok támogatását.¹⁰

A versenyképesség és a tartós fejlesztés című intézkedés a régió versenyképességének erősítésére fókuszál, azáltal hogy a közös megközelítéseket különböző szektorokba helyezi, mint például mezőgazdaság, ipari tevékenység, szolgáltatás, turizmus, stb. Ez konkrétan azt jelenti, hogy a vidéki területek (legyenek akár perifériában, akár a hegyekben) funkcionalitását és attraktivitását a program megvédi és erősíti. Szintén cél a városi agglomerációkba való intra- és interregionális migráció, s ezzel együtt a vidék elnéptelenedésének megállítása, valamint a városok és a velük szomszédos vidéki területek közötti kutatás és fejlesztés, innováció és technológia terén való intenzív együttműködés megvalósítása. Továbbá meg kell említenünk az átszervezés felgyorsítását és a turisztikai szektor versenyképességének erősítését.¹¹

II.

Második prioritásként a tartós szállítási rendszer fejlesztését kell megemlítenünk, figyelembe véve a hatékonyságot, az intermodalitást és a megközelíthetőséget. Az ezen belüli két intézkedés a *perspektívák és elemzések*, valamint a *létrehozandó szállítási rendszerek támogatása és a már meglévők bővítése*.¹² Előbbinél a szállítási problémák közös megoldását támogatják; a környezeti problémákat figyelembe véve akarnak tartós szállítási rendszerhez közös stratégiát és eszközöket támogatni, valamint megvalósítani ezek kivitelezését. Egy másik cél ezen az intézkedéscsomagon belül a közszolgáltatások és intézmények modern információs technológiához való hozzáféréseinek bővítése.¹³

A második intézkedéscsoport a közlekedés és szállítás több területére kiterjed; a személy- és áruszállításra, helyi és európai szintű érdekekre egyaránt. Mindezen belül elsősorban a környezetbarát közlekedési módszerek támogatására és fejlesztésére kell gondolnunk, legfőképp a vasútra. A program célja a városi és vidéki, már meglévő tömegközlekedési rendszerek védelme és a köztük lévő összeköttetések bővítése.¹⁴

III.

A harmadik prioritás a környezetvédelemmel kapcsolatos; célja a környezet, a tájak és a kulturális örökségek védelme, beleértve a környezeti csapásoktól. Ezen a prioritáson belül három intézkedést neveztek meg.¹⁵

A környezet és az erőforrások gondozása, védelme, elsősorban a vizeké, azáltal hogy a hegyi erdőkre és ivóvizekre káros gázkibocsátást csökkentik, és hogy vízforrások ellenőrizetlen kiaknázását elkerülik, illetve az energiatermelés és egyéb területeken a vízforrások bölcs kihasználását támogatják.¹⁶

Második intézkedésként *a tájak és kulturális örökségek gondozását* kell megemlítenünk, amely nemcsak a turisztikai szempontokat veszi figyelembe, de a regionális identitást is. Ennek tükrében az elsődleges célok a kulturális területek közötti kapcsolat és párbeszéd támogatása, az e területekről való elvándorlás megállítása és a regionális sokszínűség megőrzése.¹⁷

A harmadik intézkedéscsoport *a természeti csapások elleni közös védekezést* célozza meg; új kombinált stratégiákkal és technikai megoldásokkal (pl. előrejelzések) az emberélet és a létesítmények védelme, a hegyi erdők és azok védelmi funkcióinak megőrzése. Mindemellett az intézkedések célja még a természet és az ember által okozott katasztrófák elemzése –, hogy új technikai eszközöket, megoldásokat és preventív stratégiákat

találjanak azok kiküszöbölésére–, illetve az információnyújtás az Alpine Space lakosságának a természeti katasztrófákról.¹⁸

IV.

A három prioritás mellett jegyeznék egy negyediket is; az ún. technikai támogatásokat. Ez tulajdonképpen magára az együttműködés módjára vonatkozik; itt a *programadminisztrációt*, valamint az *információt és értékelését* kell megemlítenünk.¹⁹

Az Alpine Space program más, külső programokban is részt vesz; az egymást kiegészítő európai és nemzeti politikák, programok nagymértékben hozzájárultak az OP (Operational Programme) felállításához. Elsősorban az Objective 1, Objective 2, Objective 3, a LEADER+, az URBAN II, és az EQUAL programokat kell megemlítenünk. Az Alpine Space országainak részéről konkrétan meg kellett határozniuk a programjaikat, hogy azok kiegészítsék, és ne átfedjék egymást. Az Objective 1 a gazdasági struktúrák stabilizálására és a vállalkozások versenyképes kapacitására fókuszál. Az Objective 2 célja a vállalkozások szintjén az infrastruktúrákba való befektetés, regionális szinten pedig az alapvető gazdasági kondíciók javítása. Regionális szinten a tartós fejlesztéshez hozzájárul még a környezetvédelem és a szociális helyzet javítása. Az Objective 3 célja egyenlő lehetőségek és képzések, a munkaerőpiac-politikában való tevékenységek erősítése. A LEADER+ célja a vidéki gazdaság fejlesztése azáltal, hogy helyi társas vállalkozásokon keresztül az élet és munka terén a vidéki lakosság endogén lehetőségeit növeli. Az URBAN II a vidéki gazdasági és szociális gyengeségeknek megfelelően a strukturális kiegészítésekre fókuszál. Az EQUAL program az Európai Foglalkoztatási Stratégia négy pillére köré építve a munkaerőpiacon való diszkrimináció és egyenlőtlenség bármely formája elleni küzdelem módszeres támogatását biztosítja. Így az Alpine Space program egy pozitív kiegészítő jelleget kap, melyben támogatja a tapasztalatok és az információ transznacionális együttműködésen keresztüli cseréjét, támogatja a városok közti hálózat kiépítését és az illetékes városokban az innovációt és technológiát. Ezek mellett erősíti a városok és a vidéki területek közötti kapcsolatokat, a helyi és nemzeti programokat egy közös, transznacionális szinten működő stratégiába helyezi, hozzájárulva az integrált területi fejlesztéshez, valamint széles körben támogatja foglalkoztatást és a nemek közötti egyenlőséget.²⁰

-
- ¹ <http://217.20.130.18/cgi-bin/cache.cgi?ID=523963&URL=http://www.euoldal.hu/kezdemenyезesek/interreg.php&KERESSES=bemutatkozunk>
  - ² <http://www.vati.hu/main.php?folderID=1980>
  - ³ <http://217.20.130.18/cgi-bin/cache.cgi?ID=523963&URL=http://www.euoldal.hu/kezdemenyезesek/interreg.php&KERESSES=bemutatkozunk>
  - ⁴ <http://www.alpinespace.org/>
  - ⁵ http://www.alpinespace.org/uploads/media/ProgrammInterregIIIB-Alpenraum_01.pdf
  - ⁶ Uo.
  - ⁷ <http://www.alpinespace.org/>
  - ⁸ http://interreg3b.oerok.gv.at/channels/alpinespace/informationen/ziele_prioritaeten/index.php
  - ⁹ <http://www.alpinespace.org/priorities.html>
  - ¹⁰ <http://www.alpinespace.org/m11.html?&L=36559>
  - ¹¹ <http://www.alpinespace.org/m12.html>
  - ¹² <http://www.alpinespace.org/priorities.html>
  - ¹³ <http://www.alpinespace.org/m21.html>
  - ¹⁴ <http://www.alpinespace.org/m22.html>
  - ¹⁵ <http://www.alpinespace.org/priorities.html>
  - ¹⁶ <http://www.alpinespace.org/m31.html>
  - ¹⁷ <http://www.alpinespace.org/m32.html>
  - ¹⁸ <http://www.alpinespace.org/m33.html>
  - ¹⁹ <http://www.alpinespace.org/priorities.html>
  - ²⁰ http://www.alpinespace.org/uploads/media/ProgrammInterregIIIB-Alpenraum_01.pdf

Források:

- <http://217.20.130.18/cgi-bin/cache.cgi?ID=523963&URL=http://www.euoldal.hu/kezdemenyезesek/interreg.php&KERESSES=bemutatkozunk>
- <http://www.vati.hu/main.php?folderID=1980>
- <http://www.alpinespace.org/>
- http://www.alpinespace.org/uploads/media/ProgrammInterregIIIB-Alpenraum_01.pdf
- http://interreg3b.oerok.gv.at/channels/alpinespace/informationen/ziele_prioritaeten/index.php
- <http://www.alpinespace.org/priorities.html>
- <http://www.alpinespace.org/m11.html?&L=36559>
- <http://www.alpinespace.org/m12.html>
- <http://www.alpinespace.org/m21.html>
- <http://www.alpinespace.org/m22.html>
- <http://www.alpinespace.org/m31.html>
- <http://www.alpinespace.org/m32.html>
- <http://www.alpinespace.org/m33.html>